

معاونت پژوهش‌های
کاربردی

سند

نظرات استدلالی

طرح اصلاح قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی

شماره مسلسل: ۴۰۳۲۰۰۵

تاریخ: ۱۴۰۳/۰۲/۰۸

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

طرح اصلاح قانون تأسیس و اداره مدارس و
مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی

پژوهشکده شورای نگهبان

تاریخ تصویب: ۱۴۰۲/۱۰/۱۱

کد ترازش: ۴۰۳۲۰۰۵

۱۴۰۲/۰۳/۰۸

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۴۰۲/۱۱/۰۷

باسمه تعالی

طرح اصلاح قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی درباره‌ی مصوبه

طرح «اصلاح قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی» که ابتدا «طرح اصلاح موادی از قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی» نام داشت، با امضای (۶۵) نفر از نمایندگان مجلس در تاریخ ۱۳۹۹/۶/۱۶ اعلام وصول و جهت طی مراحل قانونی به هیئت‌رئیس‌هی مجلس تقدیم شد. در مقدمه‌ی توجیهی این طرح آمده است: «امروز مؤسسه‌ها و مراکز بسیاری همچون مدرسه طبیعت، مدرسه موسیقی، مدرسه فوتبال، مدرسه هنرهای رزمی و غیره با عنوان «مدرسه» در زمینه‌های مختلف هنری، ادبی، ورزشی، زیست‌محیطی و امثال آن در حال فعالیت هستند که هیچ‌کدام نه برنامه درسی رسمی وزارت آموزش و پرورش را ارائه می‌دهند و نه از وزارتخانه مجوز تأسیس و فعالیت خود را دریافت کرده‌اند. ... با توجه به این نکات و فقدان حکم مصرح قانونی در خصوص اختصاص عنوان «مدرسه» به مؤسسه‌های دارای مجوز تأسیس و فعالیت از وزارت آموزش و پرورش و همچنین نابه‌سامانی در حوزه مهد کودک‌ها که اخیراً مقام معظم رهبری به آن اشاره داشتند، طرح ذیل به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌شود.»

این طرح جهت بررسی کارشناسی بیشتر به کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی به عنوان کمیسیون اصلی ارجاع شد و در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۹/۱۰/۷، با اصلاحاتی به تصویب رسید. طرح مذکور در جلسه‌ی مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۱۱ صحن علنی مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید و طی نامه‌ی شماره ۱۸۴/۸۳۲۱۹ مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۱۸ برای طی مراحل قانونی مقرر در اصل (۹۴) قانون اساسی، به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان با بررسی این مصوبه در جلسه‌ی مورخ ۱۴۰۲/۱۱/۴، مفاد آن را در مواردی واجد ابهام و مغایر قانون اساسی تشخیص داد و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۱۰۲/۴۰۳۴۷ مورخ ۱۴۰۲/۱۱/۷ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

«نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص

طرح اصلاح قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی»

ماده ۲-

تبصره (۲) بند «پ» ماده (۲) قانون،^۱ به شرح زیر اصلاح می‌شود:
تبصره ۲- ارائه برنامه و تدوین محتوا، تعیین شاخص‌های آموزشی، پرورشی، زیستی، بهداشتی و استانداردهای فضا و تجهیزات، شایستگی‌های منابع انسانی، صدور مجوز و نظارت بر مهدهای کودک، کودکان‌ها، مراکز پیش‌دبستانی و سایر مراکز نگهداری و آموزش کودکان که با هر عنوان دیگری مسئولیت مراقبت، رشد، پرورش و آموزش و تربیت کودکان بدو تولد تا شش سال تمام را عهده‌دار هستند، با رعایت مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی بر عهده وزارت آموزش و پرورش (سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک) می‌باشد. ...

▪ دیدگاه ابهام

الف) در مصوبه‌ی حاضر، به صورت مطلق مسئولیت مراقبت، رشد، پرورش و آموزش و تربیت کودکان از بدو تولد تا شش سال تمام» بر عهده وزارت آموزش و پرورش (سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک) قرار گرفته است. این در حالی است که بر اساس تبصره (۱) ماده (۵) «اساسنامه سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک» مصوب جلسه‌ی ۸۳۶ مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۷ شورای عالی انقلاب

---

۱. ماده (۲) قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی مصوب ۱۳۹۵/۹/۱۴ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۲- مدرسه، مرکز پرورشی و مرکز آموزشی غیردولتی طبق تعاریف زیر توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی (مؤسسات آموزشی - شرکت تعاونی آموزشی نهادهای عمومی غیردولتی با کارکردهای فرهنگی و آموزشی) یا مشارکت آن‌ها با دولت مطابق اهداف، ضوابط و دستورالعمل‌های عمومی وزارت آموزش و پرورش در داخل یا خارج از کشور تحت نظارت وزارت مذکور بر اساس این قانون تأسیس و اداره می‌شود:

الف - ...

پ- مرکز آموزشی: واحدی که به‌منظور افزایش توان علمی و تخصصی و یا کسب مهارت‌های فنی و حرفه‌ای بدون ارائه مدرک تحصیلی رسمی فعالیت می‌کند، از قبیل آموزشگاه علمی آزاد، آموزشگاه زبان خارجی، آموزشگاه فنی و حرفه‌ای و کار و دانش

تبصره ۱- ...

تبصره ۲- ...

فرهنگی،^۱ ارائه خدمات رفاهی و نگهداری کودکان «دارای معلولیت و با نیازهای ویژه، بی‌سرپرست و بد سرپرست»، کما فی السابق با دستگاه‌های ذی‌ربط (همچون سازمان بهزیستی) خواهد بود. در واقع، در مصوبه‌ی شورای عالی انقلاب فرهنگی، ارائه‌ی خدمات نگهداری به برخی کودکان به سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک واگذار نشده است، اما در مصوبه‌ی حاضر، این موضوع به صورت عام به سازمان مذکور واگذار شده است. بنابراین نسبت این بخش از مصوبه با مصوبه‌ی جلسه ۸۳۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی، واجد ابهام است. ذکر قید «با رعایت مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی» در این حکم نیز نمی‌تواند ابهام مذکور را به صورت کامل مرتفع کند.

ب) در صدر این تبصره، تعیین «شاخص‌های زیستی و بهداشتی» مهدهای کودک، کودکان‌ها، مراکز پیش‌دبستانی و سایر مراکز نگهداری و آموزش کودکان، بر عهده وزارت آموزش و پرورش قرار گرفته است. این در حالی است که تعیین شاخص‌های مذکور، موضوعی فنی - تخصصی است و باید از سوی نهادهای ذی‌صلاح همچون وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعیین شود. بنابراین از این جهت که این شاخص‌ها مستقلاً توسط وزارت آموزش و پرورش و بدون کسب نظر از مراجع تخصصی این موضوع تهیه می‌شود یا شاخص‌های مذکور بر اساس نظر نهادهای ذی‌صلاح تعیین می‌شود، ابهام دارد.

▪ دیدگاه عدم ابهام

الف) در ذیل این مصوبه تصریح شده که حکم این تبصره «با رعایت مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی» اجرا خواهد شد. بنابراین اطلاق مذکور در این بند توسط عبارت «با رعایت مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی» مقید شده است و ارائه خدمات رفاهی و نگهداری کودکان «دارای معلولیت و با نیازهای ویژه، بی‌سرپرست و بد سرپرست»، کما فی السابق با

---

۱. ماده (۵) اساسنامه سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک مصوب جلسه‌ی ۸۳۶ مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی: «ماده ۵- ...

تبصره ۱- سازمان متولی و مرجع انحصاری راهبری، ساماندهی، صدور مجوز، هدایت و نظارت بر امور، فرآیندها، محتواها و منابع انسانی شایسته برای تعلیم و تربیت کودکان تا شش سال تمام در مهدها و مراکز پیش‌دبستانی و سایر مراکز نگهداری و آموزش کودکان می‌باشد. از تاریخ تشکیل این سازمان، مأموریت‌ها و وظایف آموزشی و تربیتی متناظر سایر دستگاه‌ها و نهادهای دولتی، به این سازمان منتقل می‌شود و ارائه خدمات رفاهی و نگهداری کودکان دارای معلولیت و با نیازهای ویژه، بی‌سرپرست و بدسرپرست، کما فی السابق با دستگاه‌های ذی‌ربط خواهد بود.»

دستگاه‌های ذی‌ربط (همچون سازمان بهزیستی) خواهد بود.. بنابراین مصوبه مذکور در چارچوب مصوبه ۸۳۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی اجرا خواهد شد و فاقد ابهام است. (ب) گرچه قانون‌گذار تعیین شاخص‌های زیستی و بهداشتی مهدهای کودک، کودکانها، مراکز پیش‌دبستانی و سایر مراکز نگهداری و آموزش کودکان را به وزارت آموزش و پرورش سپرده است، اما مسلماً مقصود مقنن این نبوده است که وزارت آموزش و پرورش را از کسب نظر از نهادهای تخصصی مانند وزارت بهداشت منع کند. بنابراین بدیهی است وزارتخانه‌ی آموزش و پرورش در راستای تدوین شاخص‌های مزبور، با نهادهای تخصصی نیز مشورت خواهد کرد.

▪ نظر شورای نگهبان

۱- در ماده (۲)، موضوع اصلاح تبصره (۲) بند (پ) ماده (۲) قانون، از این حیث که تبصره (۱) ماده (۵) «اساسنامه سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک» مصوب جلسه (۸۳۶) شورای عالی انقلاب فرهنگی رعایت می‌شود یا خیر، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

***

ماده ۴-

ماده (۴) قانون^۱ به شرح زیر اصلاح می‌شود:

۱- به بند (۱) این ماده، هفت جزء به شرح زیر الحاق می‌شود و عنوان

جزء «د» به «ص» تغییر می‌یابد.

د- ...

ش- دو نفر نماینده انجمن اولیاء و مربیان دانش‌آموزان مدارس

غیردولتی به انتخاب انجمن (بدون حق رأی)

---

۱. ماده (۴) قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی مصوب ۱۳۹۵/۹/۱۴ مجلس شورای اسلامی:

«ماده ۴- ترکیب شورای سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت مرکزی و شورای نظارت استان به شرح زیر می‌باشد:

۱- شورای سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت مرکزی:

الف- وزیر آموزش و پرورش (رئیس شورا)

ب- ...

۲- شورای نظارت استان:

الف- مدیرکل آموزش و پرورش (رئیس شورا)

ب- ...»

۲- در جزء «ث» بند (۲) این ماده، عبارت «یکی از معاونان آموزشی» به عبارت «دو معاون آموزش ابتدائی و متوسطه اداره کل آموزش و پرورش استان» اصلاح و هفت جزء به بند مزبور، به شرح زیر الحاق می شود و عنوان اجزای «چ» و «ح» به «ژ» و «س» تغییر می یابد.

چ- ...

ز- دو نفر نماینده انجمن اولیاء و مربیان دانش آموزان مدارس غیردولتی استان به انتخاب انجمن (بدون حق رأی)

■ دیدگاه مغایرت

حکم جزء (ش) بند (۱) و جزء (ز) بند (۲) این ماده مبنی بر حضور دو نفر از نمایندگان انجمن اولیاء و مربیان دانش آموزان مدارس غیردولتی به انتخاب انجمن در ترکیب شورای راهبردی و برنامه ریزی و نظارت مرکزی و شورای نظارت استان، با توجه به عدم پیش بینی شرط وثاقت و امانت برای آنان، خلاف موازین شرع است. هرچند این افراد بدون حق رأی در جلسات حاضر می شوند، اما می توانند مانند سایر اعضا در جلسات نقش فعال داشته باشند و در صورتی که از میان افراد ناصالح انتخاب شوند، می توانند با مطرح کردن مباحث نادرست جریان تصمیم گیری را به کلی تغییر دهند. همچنین عدم ذکر شرط اسلام برای نمایندگان انجمن اولیاء و مربیان می تواند منجر به حضور افراد غیر مسلمان در ترکیب شورای راهبردی و برنامه ریزی و نظارت مرکزی و شورای نظارت استان شود و این امر به دلیل اینکه منجر به سلطه افراد غیرمسلمان بر مسلمان می شود، خلاف موازین شرع است.

■ دیدگاه عدم مغایرت

حضور نمایندگان انجمن اولیاء و مربیان دانش آموزان مدارس غیردولتی در ترکیب شورای راهبردی و برنامه ریزی و نظارت مرکزی و شورای نظارت استان، بدون حق رأی صورت می گیرد و بنابراین تأثیری در تصمیم گیری نهایی ندارند. همچنین اصل حضور افراد غیرمسلمان بدون حق رأی، منجر به سلطه بر افراد مسلمان نمی شود و از این حیث نیز مغایرتی با موازین شرعی ندارد. هرچند مناسب تر آن بود که به شرایط شرعی مانند وثاقت، امانت و اسلام تصریح می شد، اما عدم ذکر آن را نمی توان خلاف موازین شرع دانست.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۴)، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

***

ماده ۶-

یک بند به عنوان بند «خ» به ماده (۸) قانون و یک تبصره به عنوان تبصره (۴) به ماده مزبور به شرح زیر الحاق می‌گردد:

خ - ...

تبصره ۴- وزیر آموزش و پرورش، اعضای شورای معاونین ستادی، استانی، شهرستانی و منطقه‌ای وزارت آموزش و پرورش، اعضای شورای راهبردی، برنامه‌ریزی و نظارت مرکزی مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی و اعضای شورای نظارت استان، شهرستان و منطقه مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی (به استثنای اعضای بدون حق رأی در شورای نظارت مرکزی استان، شهرستان و منطقه)، مدیران کل ستادی وزارت آموزش و پرورش و کارکنان ستادی، استانی، شهرستانی و منطقه‌ای سازمان مدارس و مراکز غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی در زمان تصدی سمت (پست) در محدوده جغرافیایی تحت مدیریت، مسئولیت یا نظارت خود و همچنین بستگان درجه یک آنان نمی‌توانند مؤسس مدرسه یا مرکز آموزشی و پرورشی غیردولتی موضوع ماده (۲) این قانون باشند.

وزارت آموزش و پرورش مکلف است ظرف شش ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون نسبت به بازنگری در مجوزهای کلیه مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی موجود اقدام نموده و در صورت لزوم مجوزهای آنان را مطابق حکم این ماده اصلاح یا ابطال نماید. مؤسسان متخلف از این حکم به واریز معادل شهریه دریافتی حاصل از فعالیت مدارس یا مراکز مزبور به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل کشور و حسب مورد متناسب با وضعیت شغلی ایشان به مجازات یک تا سه سال انفصال موقت از خدمات دولتی و عمومی محکوم می‌شوند. اعطای مجوز از سوی وزارت آموزش و پرورش بدون رعایت ضوابط مذکور در این بند در حکم تصرف غیرقانونی در اموال دولتی و عمومی است.

▪ دیدگاه ابهام

الف) انواع خویشاوندی بر اساس قانون مدنی مشخص شده است. براساس ماده (۱۰۳۲) قانون مدنی،^۱ قرابت نسبی شامل سه طبقه است و هر طبقه دارای درجاتی است. قرابت سببی نیز بر اساس ازدواج ایجاد می‌شود و در ماده (۱۰۳۳) قانون مدنی^۲ تعیین تکلیف شده است. در هیچ کدام از منابع قانونی، مفهومی تحت عنوان «بستگان درجه یک» وجود ندارد و مشخص نیست منظور قانون‌گذار از این عبارت، شامل کدام یک از بستگان است.

ب) به موجب حکم ذیل تبصره (۴)، اعطای مجوز از سوی «وزارت آموزش و پرورش» بدون رعایت ضوابط مذکور در این بند، جرم‌انگاری شده است. عبارت «وزارت آموزش و پرورش»، به دلیل تعدد مراجع تأییدکننده و تعدد کارمندان دخیل در اعطای مجوز تأسیس مدارس و مراکز غیردولتی، واجد ابهام است؛ توضیح آنکه مشخص نیست ارتکاب جرم مذکور در این ماده، تنها به شخص نهایی امضاءکننده و صادرکننده مجوز منتسب است یا همه افراد دخیل در صدور مجوز نیز مشمول مجازات مذکور خواهند بود.

▪ توضیح تذکر

در ذیل تبصره (۴) مقرر شده است اعطای مجوز از سوی وزارت آموزش و پرورش بدون رعایت ضوابط مذکور، «در حکم تصرف غیرقانونی در اموال دولتی و عمومی» است. این در

---

۱. ماده (۱۰۳۲) قانون مدنی مصوب ۱۳۱۴/۸/۸ مجلس شورای ملی: «ماده ۱۰۳۲- قرابت نسبی به ترتیب طبقات ذیل است:

طبقه اول- پدر و مادر و اولاد و اولاد اولاد

طبقه دوم- اجداد و برادر و خواهر و اولاد آنها

طبقه سوم- اعمام و عمات و احوال و خالات و اولاد آنها.

در هر طبقه درجات قُرب و بُعد قرابت نسبی بعد از نسل‌ها در آن طبقه معین می‌گردد مثلاً در طبقه اول قرابت پدر و مادر با اولاد در درجه اول و نسبت با اولاد اولاد در درجه دوم خواهد بود و هکذا در طبقه دوم قرابت برادر و خواهر و جد و جدّه در درجه اول از طبقه دوم و اولاد برادر و خواهر و جد پدر در درجه دوم از طبقه دوم خواهد بود و در طبقه سوم قرابت عمو و دانی و عمه و خاله در درجه اول از طبقه سوم و درجه اولاد آنها در درجه دوم از آن طبقه است.»

۲. ماده (۱۰۳۳) قانون مدنی مصوب ۱۳۱۴/۸/۸ مجلس شورای ملی: «ماده ۱۰۳۳- هرکس در هر خط و به هر درجه که با یک نفر قرابت نسبی داشته باشد در همان خط و بهمان درجه قرابت نسبی [سببی] با زوج یا زوجه او خواهد داشت بنابراین پدر و مادر زن یک مرد اقربای درجه اول آن مرد و برادر و خواهر شوهر یک زن از اقربای سببی درجه دوم آن زن خواهند بود.»

حالی است که رفتارهای ذکرشده در ماده (۵۹۸) قانون مجازات اسلامی،^۱ هیچ نسبتی با اعطای مجوز بیان شده در ذیل تبصره (۴) ندارد. بنابراین بهتر است عبارت در «حکم تصرف غیرقانونی در اموال دولتی و عمومی است» به عبارت «مشمول مجازات تصرف غیرقانونی در اموال دولتی و عمومی موضوع ماده ۵۹۸ قانون مجازات اسلامی قرار می‌گیرد» تبدیل شود.

▪ نظر شورای نگهبان

۲- ماده (۶)، در تبصره (۴) الحاقی به ماده (۸) قانون،

۲-۱- منظور از «بستگان درجه یک» ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

۲-۲- از این جهت که مشخص نیست مجوز توسط کدام یک از مقامات وزارت آموزش

و پرورش اعطا خواهد شد، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

- تذکر: در ماده (۶)، در تبصره (۴) الحاقی به ماده (۸) قانون، عبارت «در حکم تصرف

غیرقانونی در اموال دولتی و عمومی است» به عبارت «مشمول مجازات تصرف غیرقانونی در

اموال دولتی و عمومی موضوع ماده (۵۹۸) قانون مجازات اسلامی قرار می‌گیرد» اصلاح شود.

***

ماده ۹-

در ماده (۱۵) بعد از عبارت «شرایط منطقه‌ای» عبارت «و رتبه‌بندی سالانه

---

۱. ماده (۵۹۸) قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی: «هر یک از کارمندان و کارکنان ادارات و سازمان‌ها یا شوراهای یا شهرداری‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و یا وابسته به دولت و یا نهادهای انقلابی و بنیادها و مؤسساتی که زیر نظر ولی فقیه اداره می‌شوند و دیوان محاسبات و مؤسساتی که به کمک مستمر دولت اداره می‌شوند و یا دارندگان پایه قضائی و به‌طور کلی اعضا و کارکنان قوای سه‌گانه و همچنین نیروهای مسلح و مأمورین به خدمات عمومی اعم از رسمی و غیررسمی وجوه نقدی یا مطالبات یا حوالجات یا سهام و سایر اسناد و اوراق بهادار یا سایر اموال متعلق به هر یک از سازمان‌ها و مؤسسات فوق‌الذکر یا اشخاصی که بر حسب وظیفه به آن‌ها سپرده شده است را مورد استفاده غیرمجاز قرار دهد بدون آنکه قصد تملک آن‌ها را به نفع خود یا دیگری داشته باشد، متصرف غیرقانونی محسوب و علاوه بر جبران خسارات وارده و پرداخت اجرت‌المثل به شلاق تا (۷۴) ضربه محکوم می‌شود و در صورتی که متنفع شده باشد علاوه بر مجازات مذکور به جزای نقدی معادل مبلغ انتفاعی محکوم خواهد شد و همچنین است در صورتی که به علت اهمال یا تقصیر موجب تضییع اموال و وجوه دولتی گردد و یا آن را به مصارفی برساند که در قانون اعتباری برای آن منظور نشده یا در غیر مورد معین یا زائد بر اعتبار مصرف نموده باشد.»

مدارس» اضافه و در انتهای ماده عبارت «اعلام عمومی و اجرا می‌شود» جایگزین عبارت «قابل اجرا است» و یک تبصره به آن ماده به شرح زیر الحاق می‌شود:

تبصره- سقف شهریه فوق برنامه مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی نباید در هیچ حالتی از چهل درصد (۴۰٪) شهریه مصوب (برنامه درسی رسمی) بیشتر باشد. دریافت شهریه بالاتر از این مبلغ، مشمول مجازات‌های موضوع ماده (۳۵) این قانون^۱ می‌باشد. شورای راهبردی، برنامه‌ریزی و نظارت مرکزی مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی مکلف است ظرف سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، مصادیق فوق برنامه را تعیین و ابلاغ نماید.

▪ دیدگاه ابهام

بر اساس حکم این ماده، تعیین «مصادیق فوق برنامه» به شورای راهبردی، برنامه‌ریزی و نظارت مرکزی مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی واگذار شده است. حال روشن نیست تعیین «مصادیق فوق برنامه» توسط شورای مذکور، در چهارچوب قوانین و مقررات خواهد بود یا خیر و ماده (۹) از این جهت ابهام دارد.

▪ نظر شورای نگهبان

۳- ماده (۹)، در تبصره الحاقی به ماده (۱۵) قانون، از این حیث که حکم مذکور با رعایت قوانین اجرا می‌شود یا خیر، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

***

ماده ۱۱- یک ماده به عنوان ماده (۱۸) مکرر به شرح زیر به قانون الحاق می‌شود:

ماده ۱۸ مکرر- وزارت آموزش و پرورش مکلف است حداکثر شش ماه

---

۱. ماده (۳۵) قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی مصوب ۱۳۹۵/۹/۱۴ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۳۵- مجازات‌های قابل اعمال در مورد مدیران و مؤسسان مدارس و مراکز غیردولتی در صورت تخلف از تکالیف مندرج در این قانون، موارد مندرج در ماده (۸) قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ متناظر با مدارس غیردولتی و سایر مقررات ابلاغ شده از طرف وزارت آموزش و پرورش به شرح زیر می‌باشد:

الف- اخطار کتبی به مدیر یا مؤسس

ب- توبیخ مدیر یا مؤسس همراه با درج در پرونده

پ- عزل مدیر و محرومیت از مدیریت در مدارس و مراکز غیردولتی از یک تا سه سال

ت- ...»

پس از لازم‌الاجرا شدن این ماده، سامانه الکترونیکی یکپارچه مدیریت، نظارت و ارزیابی کلیه مدارس و مراکز موضوع ماده (۲) این قانون را از محل اعتبارات صندوق حمایت از توسعه مدارس غیردولتی موضوع ماده (۱۳) این قانون،^۱ راه‌اندازی نماید و کلیه اطلاعات از جمله آمار کارکنان و دانش‌آموزان، فضا و نوع مالکیت آنها و تجهیزات آموزشی، مجوزهای تأسیس و راه‌اندازی، شاخص‌های ارزیابی، میزان شهریه دریافتی، درآمدها و هزینه‌های آنها، میزان پرداختی به کارکنان و معلمان و هر نوع تسهیلات و حمایت‌های دریافتی را به طور جامع، دقیق و شفاف در این سامانه ثبت نماید. به صورتی که برای هر نوع بررسی و ارزیابی، امکان دریافت اطلاعات جامع و کامل از طریق این سامانه برای کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی و مدیران آموزش و پرورش در سطوح منطقه، استان و کشور و اولیای دانش‌آموزان همان مدرسه، به صورت برخط فراهم شود. ...

▪ دیدگاه مغایرت

بر اساس حکم این ماده، اولیای دانش‌آموزان می‌توانند به صورت برخط به اطلاعات گسترده و قابل توجهی «از جمله آمار کارکنان و دانش‌آموزان، فضا و نوع مالکیت آنها و تجهیزات آموزشی، مجوزهای تأسیس و راه‌اندازی، شاخص‌های ارزیابی، میزان شهریه دریافتی، درآمدها و هزینه‌های مدارس، میزان پرداختی به کارکنان و معلمان و هر نوع تسهیلات و حمایت‌های دریافتی» دسترسی داشته باشند. هرچند اصل دسترسی اولیای دانش‌آموزان به بخشی از اطلاعات مدرسه واجد ایراد نیست، اما اطلاق آن به نحو مذکور از جنبه‌های مختلفی واجد ایراد است؛ توضیح اینکه مطابق این حکم، اولیای دانش‌آموزان می‌توانند به صورت برخط اطلاعات سایر دانش‌آموزان را مشاهده کنند و این موضوع ناقض حریم خصوصی و محرمانگی

---

۱. ماده (۱۳) قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی مصوب ۱۳۹۵/۹/۱۴ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۱۳- به منظور حمایت از مؤسسان مدارس غیردولتی با اولویت مناطق محروم، وزارت آموزش و پرورش موظف است با مشارکت مؤسسان و بخش غیردولتی، «صندوق حمایت از توسعه مدارس غیردولتی» را به صورت مؤسسه عمومی غیردولتی ایجاد کند. دولت موظف است هر ساله و تا سقف پنجاه درصد (۵۰٪) از قیمت تمام‌شده سرانه سالانه دانش‌آموزی در بخش دولتی را به ازای کل دانش‌آموزان شاغل به تحصیل در مدارس غیردولتی در قالب کمک در لایحه بودجه سالانه کل کشور پیش‌بینی کند.»

زندگی خصوصی شهروندان است. همچنین کلیه حمایت‌های دریافتی در سامانه ثبت خواهد شد، حال آنکه در مواردی ممکن است برخی خیرین تمایلی به افشا شدن نام خود نداشته باشند. بنابراین اطلاق امکان دسترسی برخط اولیای دانش‌آموزان به کلیه اطلاعات مدرسه، به دلیل وجود محرمانگی در مورد برخی اطلاعات، نقص حریم خصوصی شهروندان و ایجاد مشکلات امنیتی برای کشور، مغایر بند (۱۰) اصل سوم قانون اساسی است.

■ نظر شورای نگهبان

۴- در ماده (۱۱)، موضوع الحاق ماده (۱۸ مکرر) به قانون، اطلاق امکان دسترسی برخط اولیای دانش‌آموزان به اطلاعات جامع و کامل مدرسه و امکان دریافت این اطلاعات، به دلیل وجود ملاحظات محرمانگی، حریم خصوصی و امنیتی، مغایر بند (۱۰) اصل سوم قانون اساسی شناخته شد.

***

ماده ۱۴- در ماده (۲۵) قانون،^۱ قبل از کلمه «کارکنان» عبارت «معلمان و» در تمامی موارد اضافه می‌شود و تبصره های (۱) و (۲) آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

تبصره ۱- مؤسسان (کارفرمایان) مهدهای کودک، پیش‌دبستانی‌ها، مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی مکلفند فهرست اسامی و حق بیمه ماهیانه مربیان، کارکنان و معلمان خود را مبتنی بر اشتغال تمام‌وقت و پاره‌وقت مندرج در این ماده، به سازمان تأمین اجتماعی ارسال و پرداخت نمایند. صندوق حمایت از توسعه مدارس غیردولتی می‌تواند با اولویت مناطق محروم، بخشی از حق بیمه پرداخت شده از سوی مؤسسان (کارفرمایان) مدارس غیردولتی را به حساب آنان یا

---

۱. ماده (۲۵) قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی مصوب ۱۳۹۵/۹/۱۴ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۲۵- کارکنان تمام‌وقت فاقد پوشش بیمه‌ای مدارس و مراکز غیردولتی از مزایای قانون تأمین اجتماعی برخوردار می‌شوند. کارکنان پاره‌وقت فاقد پوشش بیمه‌ای نیز به نسبت ساعات انجام کار مشمول حمایت‌های مقرر در این ماده هستند.

تبصره ۱- بخشی از حق بیمه سهم مؤسس و کارکنان غیررسمی مدارس غیردولتی از محل اعتبارات صندوق حمایت از توسعه مدارس غیردولتی قابل پرداخت است.

تبصره ۲- شرایط تمام‌وقت یا پاره‌وقت بودن کارکنان غیررسمی مدارس و مراکز غیردولتی در آیین‌نامه اجرایی این قانون مشخص می‌شود.»

کارکنان شاغلی که هفت درصد (۷٪) حق بیمه سهم خود را طبق فهرست‌های ارسالی پرداخت نموده اند، واریز نماید. ... تبصره ۲- ...

▪ دیدگاه ابهام

در تبصره (۱) اصلاحی مقرر شده است که سازمان حمایت از توسعه مدارس غیردولتی با اولویت مناطق محروم، «بخشی از حق بیمه» پرداخت‌شده از سوی مؤسسان مدارس غیردولتی را به حساب آنان یا کارکنان شاغل، واریز نماید. حال مشخص نیست که دقیقاً منظور از «بخشی از حق بیمه» چه مقدار از آن است و چگونه تعیین خواهد شد. بنابراین حکم مذکور به دلیل عدم درج ضابطه و معیار قانونی لازم برای تعیین میزان «حق بیمه»، ابهام دارد.

▪ نظر شورای نگهبان

۵- ماده (۱۴)، در تبصره (۱) الحاقی به ماده (۲۵) قانون، عبارت «بخشی از حق بیمه» به دلیل عدم تعیین ضابطه و معیار قانونی لازم برای تشخیص میزان آن، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

***

ماده ۱۶- یک بند به عنوان بند «ث» به ماده (۳۵) قانون به شرح زیر الحاق و عنوان بندهای «ث» فعلی و سایر بندهای آن متناسباً اصلاح و یک تبصره به عنوان تبصره (۴) به این ماده الحاق می‌شود:

ث- جریمه نقدی مؤسس تا صد درصد (۱۰۰٪) شهریه (ابلاغی) کل دانش‌آموزان مدرسه در همان سال و دانش‌آموختگان مرکز در همان نیم‌سال یا دوره آموزشی تبصره ۴- ...

▪ دیدگاه ابهام

بر اساس حکم مذکور در بند «ث»، جریمه نقدی مؤسس تا سقف (۱۰۰٪) شهریه کل دانش‌آموزان مدرسه در همان سال و دانش‌آموختگان مرکز در همان نیم‌سال، مجاز تلقی شده است. اما قانون‌گذار مشخص نکرده است که برای چه میزان تخلفی چه درصدی از جریمه‌ی نقدی فوق تعیین خواهد شد و ممکن است در عمل مواردی رخ دهد که برای تخلف اندک مؤسس مدرسه غیردولتی، سقف این مجازات (که در مدارس بزرگ ممکن است چندین میلیارد تومان باشد) تعیین شود. بنابراین حکم این بند از حیث چگونگی رعایت تناسب میان تخلف و جریمه اعمالی، واجد ابهام است.

▪ نظر شورای نگهبان

۶- در ماده (۱۶)، بند (ث) الحاقی به ماده (۳۵) قانون، از جهت ضابطه تناسب میان میزان تخلف و جریمه اعمالی، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

* * *

ماده ۱۷- یک تبصره به ماده (۳۶) قانون^۱ به شرح ذیل الحاق می‌شود:
تبصره- شورای راهبردی، برنامه‌ریزی و نظارت مرکزی مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی می‌تواند در خصوص تعلیق تمام یا قسمتی از مجازات مؤسس یا مدیر، رأی مقتضی را صادر نماید و همچنین می‌تواند در صورت اجرای مجازات، برای یک بار رأی به توقف موقت مجازات دهد.

■ دیدگاه ابهام

در این ماده مشخص نشده است که شورای راهبردی، برنامه‌ریزی و نظارت مرکزی مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی بر مبنای چه ضوابط و شرایطی می‌تواند حکم تعلیق تمام یا قسمتی از مجازات یا توقف آن را صادر کند. بنابراین ضابطه‌ی تشخیص موارد مشمول تعلیق یا توقف مجازات، ابهام دارد.

■ نظر شورای نگهبان

۷- ماده ۱۷، در تبصره الحاقی به ماده (۳۶) قانون، ضابطه تشخیص موارد مشمول تعلیق یا توقف مجازات مذکور، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

* * *

ماده ۱۹- یک ماده به قانون به شرح ذیل الحاق می‌شود:
ماده الحاقی- وزارت آموزش و پرورش مکلف است به درخواست اشخاص حقیقی و حقوقی که متقاضی ایجاد مدرسه یا مرکز آموزشی و پرورشی غیردولتی، به عنوان بخشی از یک مسجد هستند مشروط به موافقت

---

۱. ماده (۳۶) قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی مصوب ۱۳۹۵/۹/۱۴ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۳۶- آرای شورای نظارت استان ظرف مدت ده روز از تاریخ صدور، توسط مدیرکل آموزش و پرورش استان ابلاغ می‌شود و ظرف مدت بیست روز از تاریخ ابلاغ، قابل تجدیدنظرخواهی در شورای سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت مرکزی است. آراء شورای مذکور در صورت تأیید و ابلاغ، قطعی و لازم‌الاجراء است و ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ، در دیوان عدالت اداری قابل شکایت است.»

هیئت امنای مسجد، رسیدگی نموده و ضمن رعایت ضوابط فنی برای ساختمان مسجد یا ساختمان منظور شده از سوی متقاضی، مجوز ایجاد مدرسه مسجدمحور و یا مرکز آموزشی و پرورشی مسجدمحور را به متقاضی مربوطه بدهد. ضوابط اجرایی این ماده به پیشنهاد وزارت آموزش و پرورش با همکاری مرکز رسیدگی به امور مساجد، ظرف سه ماه پس از لازم الاجرا شدن این ماده به تصویب شورای عالی آموزش و پرورش می‌رسد.

▪ دیدگاه ابهام

الف) بر اساس حکم این ماده، اشخاص حقیقی و حقوقی که متقاضی ایجاد مدرسه یا مرکز آموزشی و پرورشی مسجدمحور هستند مشروط به «موافقت هیئت امنای مسجد» و دارا بودن سایر شرایط مذکور، مجوز دریافت خواهند کرد. حال نظر به اینکه برخی از مساجد سطح کشور، اساساً فاقد هیئت‌امنا هستند، نحوه‌ی اجرای حکم مذکور نسبت به این قبیل مساجد ابهام دارد.

ب) بر مبنای حکم این ماده، مدرسه یا مرکز آموزشی و پرورشی می‌تواند به عنوان «بخشی از یک مسجد» باشد. اما منظور مقنن از عبارت «بخشی از یک مسجد»، از این نظر که مقصود بخشی از ساختمان اصلی مسجد (شبستان) بوده است یا دیگر ساختمان‌های ملحق به مسجد (همچون کتابخانه مسجد) مورد نظر بوده است، واجد ابهام است.

ج) مطابق موازین شرعی، در مورد مسجد و استفاده از اماکن آن احکام مختلفی وجود دارد. به طور مثال، رعایت احکام وقف و همچنین توجه به امکان اقامه‌ی فریض یومیه در مسجد و دیگر عبادات از این جمله‌اند. حال در این ماده مشخص نیست تشکیل مساجد و مراکز مسجدمحور، با رعایت ضوابط شرعی ناظر به احکام مسجد خواهد یا خیر و ماده (۱۹) از این حیث واجد ابهام است.

▪ نظر شورای نگهبان

۸- در ماده (۱۹)، موضوع الحاق یک ماده به قانون،

۸-۱- حکم مذکور در ماده الحاقی، نسبت به مساجدی که فاقد هیئت‌امنا هستند، ابهام

دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

۸-۲- منظور از عبارت «به عنوان بخشی از یک مسجد هستند» ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

۸-۳- حکم مذکور در ماده الحاقی، از این جهت که با رعایت ضوابط شرعی اجرا خواهد

شد یا خیر، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای مدظله‌العالی

«... شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸)

تهران | خیابان شهید بهشتی
خیابان سرافراز | کوچه پنجم | پلاک ۱۱

www.ccri.ac.ir

کدپستی ۱۵۹۷۸۵۶۱۱۳
دبیرخانه ۰۲۱۸۸۵۳۳۴۲۲

پژوهشکده شورای نگهبان